

ZENDING

in de schijnwerpers

Stichting Liebenzell Mission Nederland

3

december 2009

Beste zendingsvrienden,

Bij ons in Nederland is de oogst van het land weer binnen.

In Zambia en

Malawi wordt momenteel veel gezaaid, op hoop van zegen.

Je weet eigenlijk nooit zo goed of de regens aanhouden.

De droogteperioden mogen niet al te lang duren. Het Woord van God wordt in deze landen ook uitgestrooid.

Dankbaar zijn wij met onze werkers, die met geduld, en in samenwerking met de inheemse bevolking zaaien. Soms gaat dat gepaard met een traan; maar altijd hoopvol, want op Zijn tijd zullen ze oogsten. Zaaien, wieden, bemesten, alles is nodig voor een goede oogst. Dat is best intensief. Het betekent o.m. grote aanpassingen in een nieuwe cultuur. Steeds maar weer de ander, met zijn vaak volledig andere achtergrond leren begrijpen.

Soms best moeizaam, en toch... de oogst wacht. Wij willen u en jou graag informeren over de grote dingen die de Here bij hen doet.

Zijn Koninkrijk kome.

Uw

Jan Kamminga

Woestijn in Chilonga???

Johannes en Marieke Bos

Laatst waren we bij een ouder iemand op bezoek en toen vroegen we of er veel verschil is tussen het leven van vroeger en nu. Hij legde uit dat er vroeger veel meer groeide; op de velden groeide de maïs beter, er waren meer bomen die ze konden gebruiken voor houtvuur, enz. Er was meer regen en daardoor meer water in de rivier om mee te wassen en te koken.

Als we zo terugkijken wat de manier van landbouw gebracht heeft dan is dat achteruitgang. Minder bomen. Minder regen. Minder oogst. Achteruitgang in tientallen jaren, niet even een dipje in de welvaart....

Hoe is dat zo gekomen?

Hier bewerkt men het land met een grote hak (zo groot als een schop) Daar maken ze ruggen mee zoals we dat in Nederland doen voor de aardappels. Maar voordat de ruggen gemaakt worden wordt alles wat er nog op het veld staat bij elkaar geharkt en verbrand. Het gevolg is dat alles wat de grond kan verrijken, verdwijnt. Een andere bijkomstigheid van het afbranden van velden is dat er ook veel bos verloren gaat en elk jaar verliezen een aantal mensen hun huis en huisraad door overslaande brand. Na de regentijd droogt de grond uit en wordt hard en kan je de aarde niet meer losmaken. Als men het veld hier op tijd voorbereidt dan schijnt de zon met volle kracht op

Bewerken van het land

Foto: J. Bos

de grond met als gevolg dat de temperatuur van de toplaag op kan lopen tot rond de 60 graden. Veel organismen gaan dan dood. Een ander probleem met de huidige landbouw is dat er altijd op alle velden voornamelijk maïs staat. Rotatie van gewassen komt niet zoveel voor. Veel mensen in ons gebied verbouwen tabak en katoen om geld te verdienen. Het nadeel van deze gewassen is dat ze alle voedingsstoffen uit de bodem opeten en dat er daardoor grondverarming en verzuring optreedt.

(vervolg op pag. 2)

Liebenzell Mission

Met God van mens tot mens

(vervolg van pag. 1)

Boeren zoals God het wil

Dit jaar willen we een nieuwe methode uitproberen die een boer uit Zimbabwe heeft ontdekt aan de hand van zijn leven met God. God vertelde hem te stoppen met het verbouwen van tabak om maïs te gaan verbouwen op een manier zodat de kleine boer genoeg voedsel kan verbouwen om van te leven en een beetje extra om te kunnen verkopen.

Deze manier van landbouw heet: »Farming Gods Way« (»Boeren zoals God het wil«)

Nu proberen we deze methode uit met een groep van 20 mensen.

Het is bijzonder om zo het leven van elke dag te mengen met Gods betrokkenheid bij deze wereld.

De eerste keer hebben we nagedacht over wat God geeft in de seizoenen; een koude tijd waarin het aangenaam is om op het veld te werken, lange dagen waarin de gewassen goed kunnen groeien.

Het betekent ook iets: als we in de koude dagen niet op het veld werken moeten we het in de hitte doen. Dan hoeven we de hitte niet te zien als straf van God, maar maken we geen gebruik van de koelte die God daarvoor heeft gegeven.

Op het veld bewerken we een lima (50x50m), wat genoeg maïs zou moeten produceren voor een klein gezin. Daarop maken we in rijen gaten van 5–20 cm diep, 20 cm lang. In het ene gat mixen we compost, in een ander mest en weer een ander kunstmest. Tussen de rijen laten we dood gras en plantenresten liggen om zo de grond te beschermen tegen de felle zon en ook om verdamping van het regenwater tegen te gaan. Ervaring leert dat zo de kwaliteit van de grond niet achteruit maar vooruit gaat. In »Farming Gods Way« leren we de mensen dat we

Malawisch dorp

Foto:
Damaris Rostan

Johannes,
Marieke,
Nadia en
Rebecca Bos

anders omgaan met de natuur en de mogelijkheden die God geeft. Het is een nieuwe methode en het zal daarom tijd vergen voordat iedereen dit gaat toepassen. Maar we zijn al erg blij met de belangstelling voor de lessen en de inzet van de mensen om het uit te proberen. Deze manier van landbouw is nieuw voor de mensen hier maar ook voor mij.

Het was voor mij echt bijzonder om zo te zien hoe God zoveel dingen geeft waar wij soms aan voorbij gaan. In Nederland ben ik me nooit zo bewust geweest van alles wat God geeft aan ons om comfortabel te kunnen leven en werken.

Niet dat we niet meer hoeven te werken maar wel dat God omstandigheden geeft waarop het werk soms makkelijker gaat als we ons voegen naar die omstandigheden. Natuurlijk kunnen we die omstandigheden verklaren, op wetenschappelijke wijze, maar het blijft toch zo dat God het is die omstandigheden als seizoenen gemaakt heeft. Door op een andere manier om te gaan met de natuur hopen we dat er een omslag komt en we hier niet in de woestijn komen te zitten maar in een oase, waar God aanbeden en gedankt wordt voor wat Hij ons gegeven heeft.

E-Mail:
bos_johannes@yahoo.com
Website:
www.johannesmarieke.org

Seizoenen in Malawi

In Malawi zijn de volgende seizoenen: In juni, juli is de **koude tijd**, dan koelt het af tot rond 10–15 graden 's nachts. Van augustus – oktober is de **hete tijd**, 30–40° Celsius. In november begint de **regentijd** en die duurt ongeveer tot maart.

De **oogsttijd** is in april – mei. De rest van het jaar is de **droge tijd** (geen regen van mei – oktober)

Waar is Ubwenzi op dit moment mee bezig in Chilonga?

Elke dinsdag: landbouw programma "Farming Gods Way"

Elke tweede woensdag van de maand: supportgroep voor HIV-positieve mensen

Elke laatste woensdag van de maand:

kookgroep voor vrouwen van de supportgroep

Elke vrijdagmiddag: kinderclub

(150 kinderen 5–15 jaar)

Elke zondag: bezoeken van kerken ('s ochtends), bijbelstudiegroep ('s middags)

Sparen op zijn Z

Shany Grimes

Het grote probleem waarmee iedere zendingswerker van het begin af aan mee te maken krijgt, is de vraag: »Ik heb een probleem, kunt u mij a.u.b. geld lenen?«

In Afrika mag je nooit eenvoudig »nee« zeggen, dat is onvriendelijk.

Het voorstel: »Kom morgen terug, dan kunnen wij het met elkaar bespreken«, werkt beter. Toen Shany Grimes, de financiële man van het Amano project, met een aanvraag van één van de werkers geconfronteerd werd, werd het wel even heel lastig.

Uit de administratie bleek dat de man met twee vrouwen getrouwd was.

Matthijs en Simone Laan in Zambia

Simone Laan

De eerste indrukken

Na ongeveer twee jaar voorbereiding is het dan eindelijk zover... donderdag 15 oktober 2009 om half zes 's morgens zijn ze geland in Lusaka. Collega zendelingen staan hen op te wachten en heten hen welkom.

Direct valt op dat echt alles anders is: de warmte – 30 graden in de schaduw, de natuur – de bomen staan in bloei, de wegen – buiten de stad vol gaten en heel stoffig, de mensen – bijna allemaal donkere gezichten, het verkeer – veel gamele busjes in de stad, vrachtwagens – in onze westerse ogen veel te hoog opgeladen, personenvervoer – óf in busjes óf achter op open vrachtwagens, gewoon zittend op de rand of op de bodem van de laadbak met heel velen, enz.

De eerste tijd is nodig om te acclimatiseren en door in contact met collega's en de mensen de cultuur te leren kennen. Behandel m.n. de oudere mensen met veel respect. Ga geen vragen stellen, maar wacht tot men jou iets vraagt. Ook

is het, in tegenstelling met Nederland, niet gepast om iemand aan te kijken. Als je iemand roept, is het beleefd om »ba« voor zijn naam te plaatsen, dus b.v. ba Matthijs. Het leren van de gebruikelijke groeten is belangrijk. Hieruit blijkt wel hoe noodzakelijk het is om de taal, Bemba, te leren verstaan en spreken.

De eerste weken verblijven ze bij de veldleider in Chingola, die hen alle ins en outs van het leven en werken als zending in Zambia kan bijbrengen.

Zolang hun »eigen« woning in Ndola nog niet is ingericht, wonen ze bij een collega in een gastenverblijf. Er is een ruime woning beschikbaar met een flinke tuin,

E-mail: famlaan@yahoo.com
Website: <http://simonematthijs.laan.biz>

Er kan nog meer bij?

Foto: Shany Grimes

Afscheid op het Herfstzondingsfeest

Foto: Jochen Lengler

waar ook een zwembad in is. Dat zal dichtgegooid moeten worden met het oog op de kinderen.

Er is een goede timmerman gevonden die o.a. bedden, een tafel, stoelen en kasten kan maken.

Op de 3e verjaardag (4/11) van Jorik zijn 9 puppies geboren bij de hond van een collega. Eén ervan is gereserveerd voor de familie Laan om als waakhond en speelkame-

raad voor de kinderen te worden opgevoed.

Een dankpunt is dat er al een werkvergunning voor Matthijs is afgegeven, zodat ze wat dat betreft rustig twee jaar daar kunnen blijven.

Eén ding hebben ze al geleerd: de eerste 3 noodzakelijke lessen zijn: geduld, geduld, geduld!

Zambiaans

»Zo rijk ben ik niet eens«, zei Shany, »en nu komt u bij mij aankloppen?« Beiden moesten er smakelijk om lachen. De volgende dag kwamen er enige werkers op Shany af met de mededeling dat ze slechts één vrouw hadden, of zij nu dan wel geld konden lenen (een soort microkrediet) In Zambia zijn de mensen niet direct te leurgesteld als je niet de eerste de beste keer op hun verzoek ingaat. Ze proberen het vaak bij een aantal mensen, tot ze uiteindelijk »vangen«.

»Met de werkers van Amano ben ik als tegemoetkoming een soort spaarregeling aangegaan.

Zij kunnen mij geld in een gesloten envelop brengen. Dat kan dan later gebruikt worden bijv. voor schoolgeld of kunstmest. Uitein-

delijk is het veel voordeliger iets te sparen, i.p.v. zijn schulden af te moeten betalen.

Natuurlijk wordt men daardoor iets onafhankelijker van zijn familieleden. Omdat het geld nu op een bank staat, loopt men niet het risico het op een bepaald moment ergens anders voor te gaan gebruiken, omdat men er niet bij kan«. Shany heeft veel boekhouders opgeleid en met anderen samengewerkt.

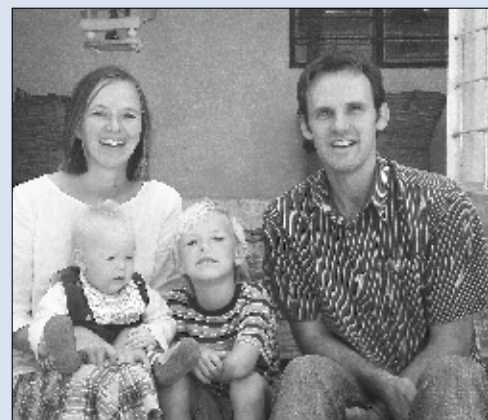
Zijn advies is en blijft: ook al is er nog zo weinig tijd - boven aan de agenda staat altijd het openen van Gods Woord en gebed. »Ik ben er van overtuigd« schrijft Shany, »als je de mensen in Afrika, niet alleen geld geeft, maar ook het kennen van christelijke waarden en de liefde van God.... dan heeft Afrika een kans!«

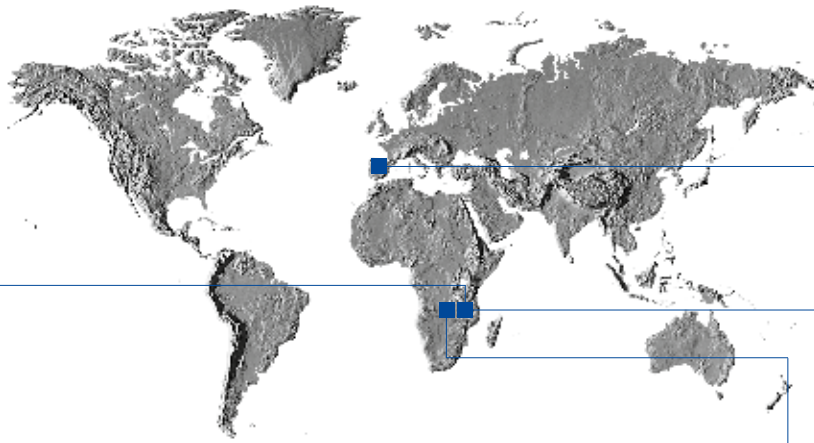
Shany is met zijn vrouw Martina, al een aantal jaren in Zambia.

Hij is bedrijfseconoom, zij verpleegkundige.

Ze hebben twee kinderen. Hij is verantwoordelijk voor de financiën van Amano en voor die van Liebenzell Mission in Zambia.

*Shany,
Martina,
Frederick
en Marlene
Grimes*

Liebenzell Mission wereldwijd

Malawi ■

Water voor Ubwenzi

Er is na lang wachten een boorboring gekomen. Omdat de machine van het vorige bedrijf stuk was heeft men een collega gevraagd die heel diep kan boren (tot wel 300 meter)

We zijn God dankbaar dat we op 80 meter diepte water hebben gevonden op het terrein van Ubwenzi. De boring verliep goed, na de boring hebben ze pijpen in de grond geslagen en daarna het gat schoongebazen. Eerste metingen wijzen op een wateropbrengst van 3000 liter per uur! Ter vergelijking: we leven nu met een wateropbrengst van minder dan 600 liter per dag. Het extra water kunnen we goed gebruiken voor de school, stafhuizen en de demonstratietuin.

Op dit moment wordt er nog geboord in een van de dorpen waar geen waterput is. Er is water gevonden, maar door scheuren in de grond is het onmogelijk het gat schoon te spuiten en een waterdruk te creëren om het water eruit te krijgen. We weten niet of dit gat daarom gebruikt kan gaan worden. Waarschijnlijk kan het bedrijf geen tweede boring doen omdat er op dit moment in heel Malawi een dieselschaarste is, en we voor de komende weken geen diesel kunnen krijgen. Als er meer informatie over is delen we dat nieuws graag met u. Alle gevers voor waterputten willen wij heel hartelijk danken.

Zambia ■

Zambia is een van de armste landen ter wereld met een enorme staatsschuld.

Toen enige jaren geleden de schuldenlast bijna niet meer te dragen was, werd er door een delegatie uit Arabische landen een aantrekkelijk aanbod gedaan.

Als Zambia bereid zou zijn de koran in de scholen in te voeren, zou zij in één klap van alle schulden bevrijd worden, die zij bij Arabische landen had. Een werkelijk aantrekkelijk aanbod!

Nadat alle zendelingen, kerken en gelovigen in Zambia hiervan hoorden en met elkaar daarover baden, wees de regering dit aanbod af.

Nog geen twee jaar later werd bij een ontmoeting van financieel sterke landen in Engeland besloten dat aan Zambia een totale kwijtschelding van alle schulden zou worden verleend. Dus niet alleen de Arabische.

Zo groot is onze GOD!

Wereldwijd

Zendingskinderen zijn in meerdere culturen thuis. Zij moeten zich echter altijd weer op nieuwe situaties en wisseling van scholen instellen en afscheid nemen van vrienden die hen lief zijn geworden. Bidt voor hen dat de steeds terugkerende omschakeling hen goed af zal gaan.

Spanje ■

Dankbaar en verbaasd zien wij het wonder in Benicarló dat in de afgelopen maanden tien personen tot geloof in Jezus zijn gekomen. De gehuurde bijeenkomstzaal, die pas vanaf vorig jaar wordt gehuurd barst uit al zijn voegen. Bidt dat er een groter alternatief gevonden wordt.

Malawi ■

Ubwenzi bereidt hulp voor de meest arme gezinnen en het voedselprogramma voor ondervoede kinderen in januari – maart 2010 voor.

Attentie!

De acceptgiro is allereerst bedoeld als adresdrager.

U kunt deze uitsluitend gebruiken voor het overmaken van een gift voor het algemene werk van Liebenzell Mission Nederland.

De stichting beschikt over een ANBI verklaring.

Wilt u een andere bestemming aan uw gift geven, b.v. voor Fam. Bos of fam. Laan of voor het Amanoproject of voor Ubwenzi (project Malawi), dan dient u gebruik te maken van uw eigen overschrijvingsformulier.

Als u via internet bankiert dan vragen wij u vriendelijk altijd tevens uw adresgegevens te vermelden. In beide situaties is het uiteraard belangrijk dat u duidelijk de bestemming van uw gift aangeeft. Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Rekeningnummer: 264732 of 95.85.42.961 t.n.v. Stichting Liebenzell Mission Nederland te Hilversum

Adreswijzigingen: W. Nelisse, P.Postlaan 6, 1222 LJ Hilversum, Telefoon 035-6832815
E-Mail: liebenzellmission@chello.nl, Internet: www.liebenzell-mission-nederland.nl

Adresgegevens van: J. Kamminga, Ruitersweg 26, 1211 KW Hilversum,
Telefoon/Fax 035-5435855 E-Mail: jan.kamminga@hetnet.nl

Colofon

Giften die voor projecten binnenkomen worden voor het aangegeven doel bestemd. Als er meer binnenkomt dan nodig is zullen de giften aan gelijksoortige projecten worden toegevoegd. Directeur: Detlef Krause. Redactie: Jan Kamminga, Wim en Meta Nelisse. Stichting Liebenzell Mission Nederland, W. Nelisse, P.Postlaan 6, 1222 LJ Hilversum, Telefoon 035-6832815, E-Mail: liebenzellmission@chello.nl, Internet: www.liebenzell-mission-nederland.nl, Vormgeving en opmaak: Grafisch Atelier Arnold, Dettingen. Druk: Drukkerij Slootbeek, Hilversum